

Tárnok Balázs

Peter Pellegrini Szlovákia új köztársasági elnöke

Bevezetés

Peter Pellegrini jelenlegi szlovák házelnök, a második legnagyobb kormánypárt, a Hlas-SD elnöke nyerte a szlovák államfőválasztás április 6-i második fordulóját, így június 15-én ő veszi át az államfői feladatokat Zuzana Čaputová-tól. Melyek a választás legfőbb tanulságai, és mit jelent Pellegrini győzelme a szlovák bel- és külpolitikára nézve?

A választás eredménye és tanulságai

A választás előtti utolsó közvélemény-kutatások azt vetítették előre, hogy rendkívül szoros verseny várható a szlovák államfőválasztás második fordulójában, és akár néhány tizedszázalékos különbség is lehet a két jelölt között.¹ Az látható volt, hogy a magas részvétel Peter Pellegrininek, az alacsonyabb Ivan Korčoknak kedvezhet. Ivan Korčok az első fordulót a vártnál nagyobb, 5,5%-os előnnyel nyerte meg, azonban Peter Pellegrini mellett több korábbi elnökjelölt állt ki, és várható volt, hogy azok, akik március 23-án nem a két vezető jelöltre adták a voksukat, inkább Peter Pellegrinire szavaznak a második körben. A kérdés tehát az volt, ki tud jobban mobilizálni április 6-án.²

Ez egyértelműen Peter Pellegrininek sikerült, akire 1 409 255 érvényes szavazatot adtak le, a voksok 53,12%-át (Ivan Korčok 1 243 709 szavazattal 46,88%-ot szerzett), így ő lesz Szlovákia következő köztársasági elnöke.³ Ami az eredmény szempontjából döntő lehetett, hogy az első fordulóhoz képest közel 10%-kal volt magasabb a választási részvétel, 61,14%, amely kiemelkedőnek számít Szlovákiában (2019-ben 41,7%, 2014-ben 50,4% volt a részvétel a második fordulóban).

¹ Ma7-TASR 2024a.

² Ma7-TASR 2024b.

³ Vol'by prezidenta SR [é. n.].

Korčokra az első fordulóban 958 393 (42,51%) fő szavazott, Peter Pellegrini 834 718 (37,02%). Pellegrini tehát sokkal jobban mobilizált a második körre, ahol több mint 570 ezerrel többen szavaztak rá. Nem csupán első körös támogatóit tudta megtartani, és az első körben más jelöltre szavazatot leadott polgárok támogatásának többségét begyűjteni, de olyan választók támogatását is megkapta, akik az első körben nem járultak a szavazóurnákhoz.

A magyarlakta járásokban is Peter Pellegrini győzedelmeskedett, annak ellenére, hogy az első fordulóban több déli körzetben is Ivan Korčok tudott győzni. Az ország déli, magyarlakta területein, bár valamivel magasabb volt a részvétel, mint az első fordulóban, a részvételi arányok most is jelentősen elmaradtak az országos átlagtól, amiből arra is következtethetünk, hogy a felvidéki magyarok többsége távol maradt ettől a választástól.⁴

Ivan Korčok Pozsonyban és Kassán, illetve Pozsony környékén tudott győzni, azonban a járások többségét, a vidéki Szlovákiát Peter Pellegrini nyerte meg.

A választás második fordulójában két világnézet és két egymással szemben álló politikai tömb csapott össze, aminek a tétje ellenzéki szempontból az volt, hogy az új államfő képes lesz-e ellensúlyozni Robert Fico hatalmát, és javítani az ország külpolitikai megítélését, kormányzati szempontból pedig, hogy sikerül-e stabilizálni a két legfőbb közjogi méltóság viszonyát, és a politikai káoszt okozó állam- és kormányfői viszályt fel tudja-e váltani a hatékony együttműködés időszaka.

A kampány fő témája és hívószava mégis a „béke” volt. Ahogy Ivan Korčok is kifejtette a választást követő beszédében, ellenfele a háború jelöltjének állította be.⁵ Pellegrini tehát el tudta hitetni az ország lakosságának jelentős részével, hogy Ivan Korčok elnökké választása veszélyt jelenthet az országra, az egyértelműen nyugati elköteleződésű politikus képes lehet belesodorni Szlovákiát egy háborúba. Bár ezek az állítások a köztársasági elnök Alkotmány biztosította hatásköreit figyelembe véve legalábbis megmosolyogtatóak, a kampánystratégia működött, ez azonban kevésbé meglepő. Robert Fico már korábban is felismerte, hogy profitálhat a szlovák társadalom oroszbarát lelkületéből,⁶ és mint ismert, tavaly szeptemberben erősen ukrán- és nyugatellenes narratívával nyerte meg a parlamenti választást.

⁴ Ma7 2024a.

⁵ CZÍMER 2024.

⁶ TÁRNOK 2023.

A választás bel- és külpolitikai hatásai

Peter Pellegrini 2018 és 2020 között Szlovákia miniszterelnöke volt, majd a Smer-SD 2020-ban elveszítette a parlamenti választást, ezt követően Pellegrini társaival kilépett a Smerből, és megalapította a Hlas-SD (Hang-Szociáldemokrácia) pártot. 2023 elejéig vezette is a közvélemény-kutatásokat, a 2023. szeptember 30-i előrehozott választáson azonban csak a harmadik legtöbb szavazatot tudta megszerezni, a Hlas-SD pedig a Fico vezette kormánykoalíció második legnagyobb pártja lett. Pellegrininek a kormányváltást követő osztzkodásban a házelnöki poszt jutott, június 15-től pedig ő veheti át a Grassykovich-palota kulcsait Zuzana Čaputová hivatalban lévő államfőtől.

Pellegrini győzelmének elsősorban a szlovák belpolitikára nézve lesznek hatásai. A Hlas-SD elnöke a kampány során leszögezte: ha államfővé választják, lemond pártelnöki tisztségéről.⁷ Ezt most meg kell tennie, és a házelnöki tisztségben is meg kell választani az utódját.

Pellegrini formális távozása a szlovák pártpolitikából valójában azonban jelentősen átalakíthatja az erőviszonyokat a kormánykoalíción belül, növelve a Hlas felszámolásának esélyeit. A Hlas-SD politikusainak nagy része korábban a Smerben, Robert Fico irányítása alatt politizált, a 2020-ig tartó maffiakormányzás bukását követően alakítottak saját szociáldemokrata formációt. A 2023-as parlamenti választást követően azonban újra összenőtt, ami összetartozik: a Smer és a Hlas alkotja a szlovák kormány derékhadát (a harmadik koalíciós társ Szlovák Nemzeti Pártnak összesen 10 képviselője van a 150 fős szlovák törvényhozásban, a Smernek és a Hlasnak együtt 69), politikájuk tekintetében pedig egyre kevesebb szempont szerint lehet különbséget tenni a két párt között. Robert Ficónak egyértelműen érdeke lenne újra összekovácsolni a két formációt, a vezető távozását követően bedarálni a másikat saját pártjába, és erősen kérdéses, hogy lenne-e bárkinek képessége a Hlason belül megakadályozni ezt. Robert Fico korábbi alárendeltje győzelmével tehát duplán nyert: hozzá hű köztársasági elnököt szerzett, és megnyílt a lehetőség a Hlas *de facto* beolvasztására.

Mi lesz Ivan Korčokkal? A politikus a kampányban is tett rá utalást, hogy elnökválasztási veresége esetén sem adja fel politikai ambícióit, a vereség bejelentését követően pedig arról beszélt, hogy csalódott, de folytatni kívánja

⁷ Ma7 2024b.

az ország érdekében végzett munkáját.⁸ Ezt vélhetően valamelyik liberális párt színeiben teszi majd meg.

Az új szlovák köztársasági elnök az ország külpolitikai irányultságára is hatással van, az Alkotmány azonban inkább szimbolikus, mintsem tényleges politikai erővel ruházta fel az államfőt e tekintetben. A szlovák külpolitika formálójá tehát továbbra is a Fico vezette szlovák kormány lesz, Pellegrini inkább végrehajtója lesz ennek a külpolitikai stratégiának. Ahogy korábban is a Smer „nyugatos” arcaként jelent meg, úgy államfőként is ezt az irányvonalat képviselheti, annak ellenére, hogy az államfői tisztséget éppen az oroszbarát és nyugatellenes lelkület kihasználásának köszönheti.

Peter Pellegrini szlovák államfőként vélhetően a magyar kormánnyal is jó viszonyt tart majd fenn, figyelemmel arra, hogy nem csupán a felvidéki magyar egységpárt, a Magyar Szövetség, de a budapesti kormányzat is támogatásáról biztosította a korábbi szlovák miniszterelnököt a második forduló kampánya során.

2024. április 8.

Felhasznált irodalom

- CzíMER Gábor (2024): Korčok: Csalódott vagyok, de nem felejttem el, hogy a háború jelöltjének állítottak be. *Új Szó*, 2024. április 7. Online: <https://ujso.com/kozelet/korcok-csalodott-vagyok-de-nem-felejttem-el-hogy-a-haboru-jeloltjenek-allitottak-be>
- Ma7 (2024a): Hogy szavaztak a magyarlakta városokban az államfőválasztás második fordulójában? *Ma7*, 2024. április 7. Online: <https://ma7.sk/aktualis/hogy-szavaztak-a-magyar-lakta-varosokban-az-allamfovalasztas-masodik-fordulojaban>
- Ma7 (2024b): Pellegrini hivatalosan is bejelentette: indul az államfőválasztáson. *Ma7*, 2024. január 19. Online: <https://ma7.sk/aktualis/a-hlas-elnoksege-jovahagyta-pellegrini-allamfojeloltseget>
- Ma7-TASR (2024a): Fej-fej mellett Pellegrini és Korčok. *Ma7*, 2024. április 3. Online: <https://ma7.sk/aktualis/fej-fej-mellett-pellegrini-es-korcok>
- Ma7-TASR (2024b): Fico és Danko is beállt Pellegrini mögé. *Ma7*, 2024. április 3. Online: <https://ma7.sk/aktualis/fico-es-danko-beallt-pellegrini-moge>
- TÁRNOK Balázs (2023): Szemben a szlovák és a nyugati fősodorról. *Ludovika.hu*, 2023. szeptember 19. Online: <https://ludovika.hu/blogok/ot-perc-europa-blog/2023/09/19/szemben-a-szlovak-es-a-nyugati-fosodorrall/>
- Vol'by prezidenta SR [é. n.]. *Vol'by prezidenta Slovenskej republiky 2024*. Online: https://volby.statistics.sk/prez/prez2024/sk/vysledky_hlasovania_kolo2.html

⁸ CzíMER 2024.